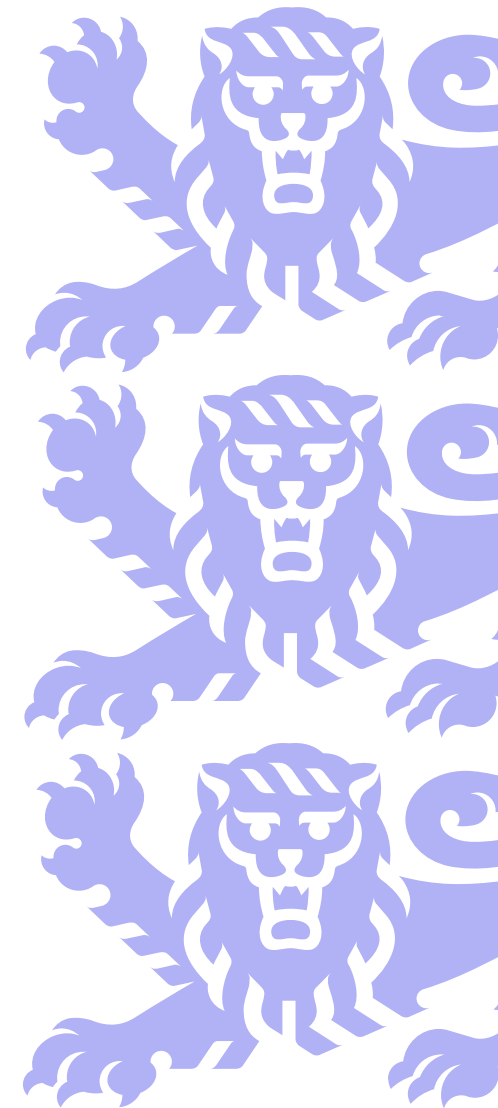

Järelevalve tervishoiutöötajate üle ja nende tegutsemisõiguse piiramine

*Milline on tervishoiutöötajate probleemse tegevuse
märkamise ja piiramise praktika Eestis?*

peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen
auditijuht Rauno Vinni
audiitor Pille Kuusepalu

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni istung
04.12.2024

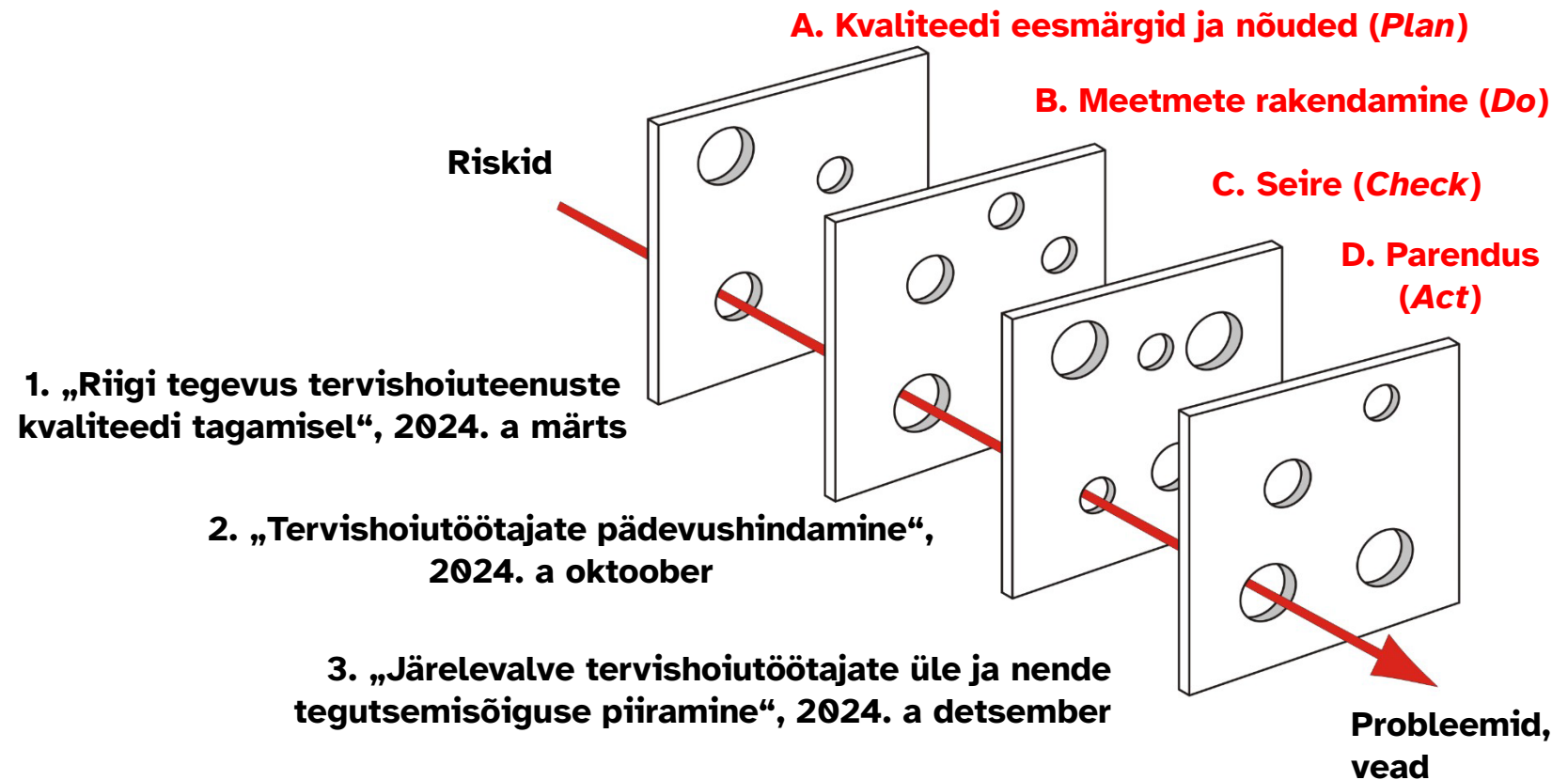

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

Eesmärk

- Anda ülevaade **tervishoiutöötajate** tegutsemisõiguse piiramise ja järelevalve olukorrast ning tuua esile valdkonna kitsaskohad.
- Tervishoiuteenuste **kvaliteeti tagatakse erinevate kvaliteedimeetmete süsteemse** rakendamise kaudu (vt joonis 1).
- Ülevaade on **osa tervishoiuteenuste** kvaliteedi tagamise auditeerimisest.

Joonis 1. Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamise lihtsustatud loogika (paremal punasega) ja Riigikontrolli aruanded (vasakul mustaga)

Ülevaate iseloomustus

Tervishoiutöötajate probleemse tegevuse all on aruandes silmas peetud olukordi, kus tervishoiutöötaja teeb korduvaid ja/või **raskeid** ravivigu (ilma et ta sellest õpiks) või tema tegevus **ei ole teaduspõhine**.

Samuti on tegevus probleemne, kui tervishoiutöötaja käitub **ebaeetiliselt** ja/või **seadusevastaselt**.

Sellistele olukordadele on iseloomulik, et tervishoiutöötaja tegevus võib **patsientide huvid ohtu** seada.

- **Periood:** 2018. a – 2024. a I pa.
- **Menetlusosalised olid**
 - Sotsiaalministeerium,
 - Terviseamet,
 - Tervisekassa.
- **Metoodika:** dokumendianalüüs, veebiküsitlus, intervjuud, andmete kogumine Läti ja Soome järelevalve korralduse kohta ning päringud nende riikide kõrgeimatele auditasutustele.

Milline on probleemse pädevuse või küsitava (ravi-) praktikaga tervishoiutöötajate tegevuse piiramise olukord Eestis?

Eestis on tervishoiutöötajate probleemsest tegevusest teavitamise, tervishoiutöötajate üle järelevalve tegemise ja nende tegutsemisõiguse piiramise **süsteem kohmakas, aeganõudev** ja süüdistustel põhinev ehk **reageerib siis, kui raskem rikkumine on juba aset leidnud**.

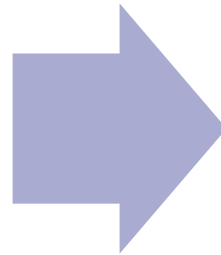
Kutse- ja erialaühenduste esindajate hinnangul on selliste **tervishoiutöötajate arv, kelle tegevus on murettekitav, arvatavasti väike**. Teavitamise ja järelevalve puudujääkide tõttu **ei ole aga probleemse tegevuse ulatus täpsemalt teada**.

See tõdemus viitab, et vaja on muutust. Teisisõnu, probleemse tegevuse märkamise, probleemi olemuse tuvastamise ja sellele reageerimise **süsteem tuleb tööle panna, et patsiendi riske ennetada ja maandada**.

Tähelepanekud. Probleemide märkamine ja asutuste teavitamine

Probleemse tegevusega tervishoiutöötajate arv on hinnanguliselt väike.

Samas ei ole probleemse tegevuse ulatus kindlalt teada, sest praegune kaebuste esitamise ja menetlemise süsteem on inimeste jaoks võrdlemisi keerukas ja osa probleemidest on arvatavasti varjatuks jäänud.

Sotsiaalministeerium peaks koos Terviseametiga tagama, et **tervishoiutöötajad, kes korduva probleemse tegevusega silma jäävad, ei saaks sektoris n-ö segamatult tegutseda.**

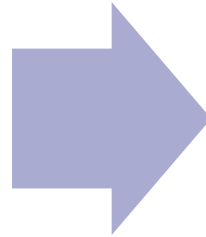
Tuleks luua kindlad ja läbipaistvad alused selle kohta, **kuidas** teavitada tervishoiutöötajate probleemsest tegevusest, **teha järelevalvet ja piirata selliste töötajate tegutsemisõigust.**

Vajaduse korral tuleb teha ettepanekud õigusaktide muutmiseks ja vaadata üle asutuste ülesanded järelevalve tegemisel.

Probleemide käsitlemine ja järelevalve

Terviseamet on tervishoiusektoris riikliku järelevalve tegija, menetleb tervishoiuteenuse osutajate tegevuslubasid ja teeb kontrolli selle üle, kas asutused täidavad tegevuslubade aluseks olevaid nõudeid.

Samas on Terviseameti **senine järelevalve probleemse tegevusega tervishoiutöötajate üle olnud selgelt ebapiisav.**

Riigikontrolli hinnangul saab amet kontrollida tervishoiuteenuste osutajate kvaliteedi tagamise nõudeid ja seekaudu riiklikku järelevalvet teha.

Amet peaks **edaspidi probleemse tegevusega tervishoiutöötajate üle tõhusamat kontrolli tegema.**

Probleemse tegevusega tervishoiutöötajate tegutsemisõiguse piiramise praktika

- Eestis on ajavahemikul 2018. aastast kuni 2024. aasta I kvartalini tervishoiutöötaja registreering kuni kolmeks aastaks ajutiselt peatatud (s.t registrist ajutiselt eemaldatud) kolmel korral.
- Soomes oli 2018–2023 kokku 451 juhtumit, kus arstidel ja õdedel oli tegutsemisõigust piiratud või see ära võetud.

Tegutsemisõiguse piiramiseks on vaja kohtu (kuhu kõik kaasused ei jõua) otsust või Terviseameti otsust ettekirjutuste mittetäitmise korral.

Nii Eesti enda kui ka naaberriikide praktikat vaadates võib väita, et **Terviseamet saab teha enamat, kui seni on tervishoiutöötaja probleemse tegevuse korral tehtud.**

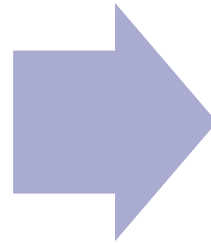
Sotsiaalministeeriumiga koostöös **on võimalik täpsemalt paika panna, millistel juhtudel ja mil moel tervishoiutöötaja tegevusi piirata.**

Oluline on, et teavitamise, järelevalve ja tegutsemisõiguse piiramise **protseduurid oleks selged ja läbipaistvad!**

Info liikumine tegutsemisõiguse piiramisel

Terviseametil **puudub ülevaade** tervishoiutöötajate (kelle haridus on omandatud Eestis) välisriigis saadud tegutsemisõiguse piirangute kohta.

Terviseamet **peaks oma töökorralduses määrama, kuidas teateid registreerida ja mida nendega peale hakata** (sh nt arvestada järelevalve ohuprognosis selle infoga, juhul kui tervishoiutöötaja asub Eestisse tööle).

Kokkuvõte: patsiendiohutuse süsteemi mõju

Sotsiaalministeerium ja Terviseamet märgivad oma vastuses Riigikontrollile, et 1. novembril 2024 jõustusid **tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seadus** (TOKVS) ja selle alusel antud määrused.

Uus patsiendiohutuse süsteem keskendub vigadest õppimisele, et toetada tervishoiusüsteemi kvaliteedi pidevat parendamist ning edendada patsiendiohutuskultuuri. Tervishoiutöötaja süü tuvastamine ja karistamine ei ole esmane eesmärk.

Riigikontrolli arvates on TOKVSiga loodud **eeldused** kvaliteedisüsteemis põhimõttelise muutuse ellukutsumiseks, kuid töö tegelike tulemuste nimel alles algab.

Uus süsteem ei lahenda kõiki võimalikke kitsaskohti, mida Riigikontroll on oma aruandes käsitlenud (nt ebaeetiline käitumine, mittetõenduspõhise ravi propageerimine, asutuste rollide jaotus). Ka need teemad tuleb tervishoiutöötajate üle tehtava järelevalve korralduse (sh õigusaktide muutmise vajaduse) analüüsimise ja muudatuste kujundamise raames tähelepanu alla võtta.

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

